

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Farkaslyuk

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

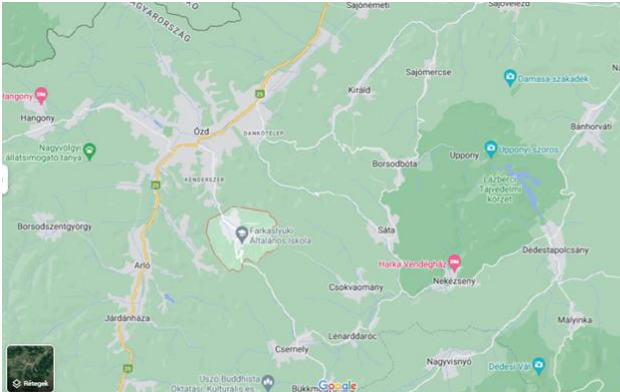
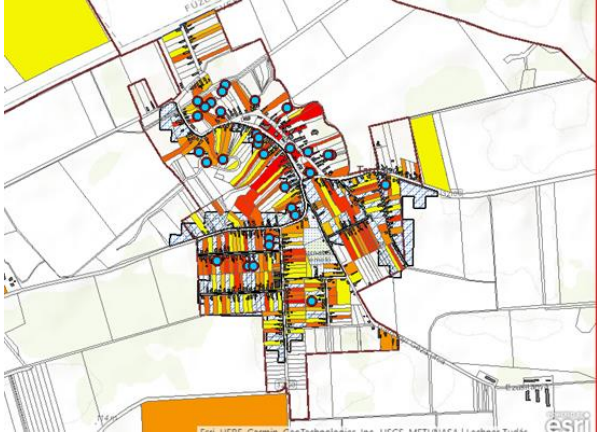
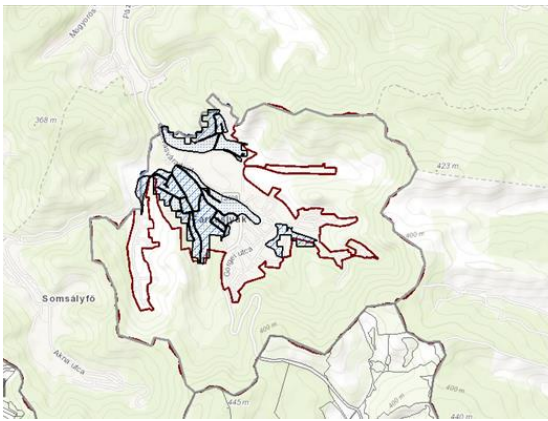
Farkaslyuk

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Ózdi járás

Szervezet neve:

Dátum: 2022. június

	<p>Terület: 5 km² Lakónépség: 1749 Jogállás: község Járás: Ózdi Megye: Borsod-Abaúj-Zemplén</p> <p>Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: IGEN</p> <p>Jelentős munkanélküliséggel sújtott település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: IGEN</p>
<p>Település térképe</p>	<p>Jogosultság adatok</p>
	

Eladósodottság-térkép	Szegregátum-térkép

ADATTÁBLA

	KSH adata	HELYI BECSLÉS
Település neve	Farkaslyuk	
Megye	Borsod-Abaúj-Zemplén	
Járás	Ózdi	
Programba vonás köre	4	
Szervezet neve		
Lakosságszám (2021)	1749	1928/2022.
Lakosságszám változása 2021/2012 (%)	92%	
15 év alattiak aránya (2021)	28,4%	
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	97%	
60 éves és idősebbek aránya (2021)	15%	
60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 (%)	90%	
Lakásszám (2011)	598	
Üres lakások száma (2011)	35	
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	681	
Lakásszám a szegregátumban (2011)	150	
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	681	
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	292	
Lakások száma (2019)	598	
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	468	
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	257	
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	700	
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	242	
WC nélküli lakások száma (2011)	108	
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	3	
Egy szobára jutó lakó (2021)	1,1	
Egy főre jutó szja alap, Ft (2019)	985321 Ft	
Egy főre jutó szja alap eltérése a hasonló helyzetű települések átlagától,% (2019)	82%	
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	900000 Ft	
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	9	
Kiinduló kvóta érték kerekítve	17	

1 A település leírása

1.1 A település pozíciója (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

A település fekvése, távolsága a járásközponttól, megyeszékhelytől, nagyobb munkaerőpiaci központtól, illetve közösségi közlekedés helyzete. Növekvő vagy csökkenő lakosság, el- és bevándorlás mértéke, szegregátumban élők/roma lakosság aránya. Helyi és térségi gazdaság munkaerőfelszívó képessége a célcsoport szempontjából. A településen elérhető szolgáltatások. A célcsoportot érintő, lakhatási és foglalkoztatási szempontból releváns önkormányzati fejlesztések felsorolása az elmúlt időszakban.

Farkaslyuk Borsod-Abaúj-Zemplén megye nyugati részén fekszik. A bányatelep az ózdi medencéből Délfelé kinyíló völgyben terül el. Miskolc 56 km, Szilvásvárad 12 km, Eger 46 km, Tornaalja 16 km, Rimaszombat 20 km, Rozsnyó 35 km távolságra van a községtől. **Farkaslyuk** község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, az Ózdi járásban. Az Upponyi-hegységtől nyugatra, az Ózdi-patak völgyfőjében, medencedombsági területen épült fel. Miskolctól közúton 50 kilométerre nyugatra, Ózdtól 6 kilométerre délkeletre, az Ózdról Egerbe vezető közút mentén. Környékén jelentős az erdők aránya.

Az 1914-ben a közelben megnyitott szénbánya sokáig nyújtott munkát a lakóknak. A település a bánya bezárása után válságba került, és lakói úgy döntöttek, különálló településként több esélyük van a fennmaradásra. 1996. október 13-án Farkaslyuk lakói népszavazáson döntöttek a település önállóságáról. Az önállósodásra 1999. május 1-jén került sor. 2022-ben a települést újra hozzácsatolták másik 6 településhez, ezért újra közös hivatal alakult. A település a nagy lakosságszámra való tekintettel szeretne a jövőben újra önálló településsé válni – polgármesteri interjú.

A legközelebbi település egyben a legközelebbi város is: a községtől északra fekvő Ózd legutolsó házai mindössze néhány száz méterre állnak Farkaslyuk északi részének utcáitól. Légvonalban mindössze néhány kilométerre nyugatra található Arló, délnyugatra pedig Járdánháza, ezekkel azonban közvetlen közúti összeköttetése nincs. Déli szomszédja a légvonalban és közúton egyaránt mintegy 7 km-re fekvő Csernely, míg a délkeletre (kb. 12 km-re) elterülő Csokvaománnyal és a keleti irányban hasonló távolságra eső Sátával szintén nincs közvetlen közúti összeköttetésben.

A lakosság etnikai összetétele:

A 2011-es népszámlálás során a lakosok 89,4%-a magyarnak, 41,9% cigánynak, 0,2% németnek mondta magát.

A lakosság száma 2015-től folyamatosan csökken, ugyanakkor nagy a népsűrűsége.

Az élveszületések száma 2019-ben hirtelen zuhant, de nagyon erős a szülési arány, évente 40-50 gyermek születik, főleg a roma kisebbség körében nagy a szaporulat. A halálozás ettől elmarad, ezért a település lakosságszáma növekedést, szaporodást mutat. A lakosság száma mégis fogyatkozik, tehát az elvándorlás lehet az okozó tényező.

2019-ben sokan érkeztek és nagyon kevesen hagyták el a települést, de az azt megelőző években – 10 év viszonylatában -, az elvándorlás a jellemző a településről. Ezzel együtt az aktív korúak aránya csökken, ők vándorolnak el a faluból.

Az öregedési mutató elmarad a járásihoz képest, tehát nem előregedő a társadalom, hisz nagyon sok gyermek születik.

A regisztrált munkanélküliek aránya csökkent, de az utóbbi években alig változik. Az aktív korúakon belüli arány azonban magasan haladja meg a ózdi járásban jellemzőt, annak több, mint kétszerese.

A munkanélküliségre Farkaslyukon jellemző, hogy a munkanélküliség tartósan van jelen és a pályakezdő fiatalok körében is mindig magas, mindkét esetben felülmúlja a járási arányokat.

Jelentős munkaadó az önkormányzat **közmunka programja**: 2017-ben 80 fő volt közmunkán, 100 %-ban roma emberek. Az aktív lakosság munkanélküli állományának 10 %-át tudja foglalkoztatni az önkormányzat. Jelenleg 79 közfoglalkoztatottal dolgozik a település.

A tranzitfoglalkoztatás előbb-utóbb lakhelyváltoztatást eredményez, a lakhelyváltoztatás pedig ingatlan mobilizálással jár.

Az egy főre eső évi nettó jövedelme fele a járásinak, ami rendkívül kevés, 400 E Ft körül van. A személygépkocsik aránya kevés, elmarad a járáshoz képest, a forgalomba helyezett autók száma alacsony.

Alig két nonprofit szervezetet jelöl a TeIR, ez nagyon alacsony szám. Volt azonban szállóvendég, a statisztikából az látszik, hogy két évig üzemelnek a szálláshelyek, de ez jelentős bevételt nem okozott.

A villamosenergia fogyasztás megfelel a járásinak, de a gázfogyasztás messze alatta maradt.

A statisztikából is kiderül, hogy munkahely nincs a településen, a vállalkozások száma a járásitól is elmarad, de messze kevesebb, mint a megyei átlag. A településen egy Fegyversendőgyár üzemel, néhány bolt és egy szépen felújított Gyermektábor, ami munkát ad a helyieknek is.

Az emberek aktív és dolgozni vágyó része eljár idénymunkára, alkalmi munkára akár Ausztriába is a betakarítási munkákra. Fekete munka is jellemző, amiből a lakosság életszínvonala jelentősen nőtt. Eger, Miskolc (Bosch) Budapest ad munkát az embereknek. Autóbuszokkal ingáznak a városok között, ami azt jelenti, hogy fél 4kor indulnak és este 8-ra érnek haza. A megterhelés miatt sajnos sokan nem bírják az intenzív munkát.

A településen van egy **ELCO nevű** gyáregység, ami sajnos magántulajdonban van és nem üzemel.

Közlekedés : Az egyik nagy probléma: az autópálya elérhetőség hiánya. A másik pedig, az hogy messze van a főváros(!). A harmadik pedig, hogy utazni kell a megfelelő munkahely elérésére. Amely egyben pénzügyi kérdés is. És természetesen vannak olyan esetek is, ahol napokig nem tudnak találkozni a családtagokkal, mert „munkásszálláson” kénytelenek élni. Ez mind elősegítheti a családok szétszakítását, amely ismét egy komoly probléma melegágya lehet. A legközelebbi város, Ózd autóval pár perc alatt elérhető, de a munkalehetőség korlátozott. A megyeszékhely, vagy Kazincbarcika elérése pedig autóbusszal sok időt vesz igénybe, és jelentős költséget is jelent, sokszor a bérből nem marad annyi, amennyi jóval meghaladná a segélyek összegét, ez nem motivál távoli munkavállalásra.

Szolgáltatások:

A település fejlődése miatt szükségessé vált egy óvoda létesítése, amit 1948-ban adtak át - és ma is működik -, és a 8 tantermes új iskola megépítése, ami 1961-ben meg is valósult. Az új iskola birtokbavételével azonban napközi otthont is nyert – Gyürky Gy. úton - az iskola ma Farkaslyuki Általános Iskola 8 évfolyamos 10 osztállyal működik, gyógypedagógiai osztálya is van. A létszám 200 fő, és Farkaslyuki Napköziotthonos Óvoda, ami 100 férőhelyes és minden évben ennyi fő jelentkezik is, vagy ennél több. A gyermekek nevelési és a közoktatás tehát a településen jelentős múltra tekint vissza.

GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁSOK - SZAKELLÁTÁSOK a település által csak részben ellátottak, másik részük kistérségi szervezésben adott. Az ellátás színvonala, mennyisége az igény és a lehetőség függvényében biztosított.

Népkonya

Roma Nemzetiségi Önkormányzat

Biztos Kezdet Gyermekház nagyos sikeresen működik.

Következtetések a település...

...térségi pozíciója tekintetében:

- **rossz pozíció: nincsenek helyben munkahelyek és nincsen helyben elegendő szolgáltatás, és a térségi munkaerőpiac és szolgáltatások nehezen érhetőek el, a közlekedési viszonyok kedvezőtlenek, az útviszonyok rosszak, és a közösségi közlekedés nem megfelelő;**
- közepes pozíció: helyben viszonylag elégségesek, illetve a közelben elérhetőek a szolgáltatások, a munkaerőpiac viszont nehezebben érhető el. Ha van is munkahely a közelben, az nem kompatibilis a célcsoport munkavállalási képességeivel;
- jobb pozíció: a munkaerőpiac viszonylag könnyen elérhető, vannak a közelben megfelelő munkahelyek, illetve jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a település, és a szolgáltatások is elérhetőek.

...vegyes társadalmi szerkezetének fenntarthatósága tekintetében:

- **gettósodó település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya nő a településen belül, a nem roma háztartások nagy arányban elköltöznek a településről. A települése lakossága jellemzően stagnál vagy nő;**
- billegő település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya egyharmadnál magasabb, de kevesebb, mint a település lakosságának fele. A magasabb státuszú háztartások elköltöznek a településről. A település lakossága jellemzően enyhén csökken;
- jobb státuszú, vegyes összetételű település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya alacsonyabb, a nem roma lakosság közül a fiatalok egy része elköltözik a településről. A település lakossága jellemzően csökken.

1.2 A település szerkezetének leírása (fél oldal)

A fejezet tartalma

A település központja és a szegregátumok állapota, a szilárd útburkolattal való ellátottság, közműinfrastruktúra állása, a helyi adottságok alapján hol, melyik településrészen vannak a legkritikusabb (külön: árvizes részek) és a fejleszthető részek. Szegregátumok száma és elhelyezkedése. Van-e a településen elég lakható ingatlan, van-e elég felújítható ingatlan a településen, hogyan alakultak a lakóingatlan adás-vételek az elmúlt években.

A település természeti környezeti csodálatosan szép, a levegő tiszta. A falun belüli szintkülönbségek nagyok, vannak magas talajvízállású és nagyon száraz részek is. A falun áthalad egy most felújítása alatt álló aszfaltos út, ami Szilásvárad irányába halad. A településen domboldalokban állnak a nagy méretű házak, zárt, gondozott kertekkel, sok zölddel, az áthaladónak jó benyomást kelt.

A településen 3 db szegregátum található, tehát a település több, mint 50 %-a szegregált, telepi környezet figyelhető meg, alacsony komfortfokozatú, szegényes lakóházakkal.

A KSH a 2011. évi népszámlálás alapján szolgáltatott adatok, valamint a kartogramok szerint Farkaslyuk település 1. szegregátumába az alábbi utcák tartoznak: Klapka György utca mindkét oldala Névtelen utca- Klapka György utca. Ez a telep kissé elkülönül a település többi részétől.

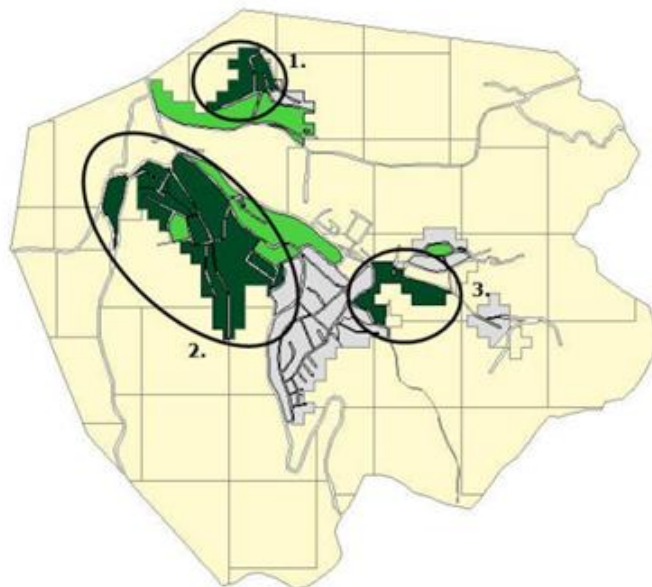
Farkaslyuk Község 2. szegregátumába az alábbi utcák tartoznak: Illyés Gyula utca, Kinizsi Pál utca, Vak Bottyán utca, Nárcisz utca, Névtelen utca, Belterületi határ, Jázmin utca, Völgyes utca mindkét oldala, Peja Győző utca dél oldala, Rozmaring utca mindkét oldala, Rózsa utca, Boroszló utca északi oldala a Névtelen utca vonaláig, Belterületi határ, Gyöngyvirág utca mindkét oldala.

Farkaslyuk 3. szegregátumába az alábbi utcák tartoznak: Móra Ferenc utca nyugati oldala, Ötház utca, déli oldala a Névtelen utca vonaláig, Gyürki Gyula utca déli oldala, Jószerencsét tér keleti oldala, Trefimann tér.

Az Ózdhoz közel eső 2. szegregátumban egy szintes panelházakat találunk – korábbi tanácsi bérlakások ezek -, itt a legszegényebb családok élnek, zsúfoltan, nem ritka a 4-8 gyermeket akár egyedül nevelő szülő. Ezekben a panelekben fürdőszoba, wc nincs, nincs bekötött villany és víz is csak közkútról van. Itt 12 család él jelenleg, de nagyon sok a vándorlás (oda-vissza) ez 30-35 főt érint. Ide felújítás javasolt, esetleg ráépítéssel. Itt található a Völgyes utca, ami a mélyszegénység része.

A Szilvásváradi úton jellemző, hogy vannak jó állapotú házak és mellettük sokszor romos épületek állnak, amiből az idősek kihaltak, tisztázatlanok a tulajdonviszonyok. Ahogyan egy ház üresen marad, a hh-s romák azonnal megkezdik az építőanyag széthordását, lopását. Vannak olyan lakások itt, amiben nem megfelelő körülmények között élnek családok, felhalmozott tartozás miatt már árverezés alatt, vagy vagyonkezelőnél az ingatlan. Itt vannak olyan ingatlanok, ahol a falak még állnak, de már romos állapotban van – „szellemházak” – alpolgármester szerint. Ezeket a házakat 800 E 1,5 mill között lehetne megvásárolni. Anyaga vertfal, vályogtéglá alapozással, korábban „bányászkolóniák” voltak. Itt gyakori a beázás, a nem jól megoldott.

A telepes program nyomán a Klapka György utcán és az Ötház utcán épült Csillagpont szolgáltató ház, amely kiváló lehetőség lenne a JELENLÉTPONT kialakítására. Nagy szükség lenne szociális munkásokra, családi mentorokra is a faluban.

1.ábra
Forrás KSH

Infrastrukturális ellátottság: a vezetékes vízhez, szennyvízhálózathoz, gázhoz, áramhoz, hulladékszállításához való hozzáférés minden szegregátum esetében megoldott. A hozzáférés biztosítása sajnos nem jelenti azt, hogy a lakosság igénybe is tudja venni a szolgáltatásokat mind a 3 szegregátum esetében több olyan ingatlan van amelyben az alapvető szolgáltatások pl. vezetékes víz vagy az áram vagy mindkettő hiányzik. Így az itt élő emberek minden napjaira hatással vannak, a közkútról hordják a vizet az áram szolgáltatást nem tudják igénybe venni Az oktatási integrációs tevékenység a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körülményeinek a javítása, mind a három szegregáció esetében elsődleges.

A településen 598 lakóház van, ennek 60-70 %-a a szegregátumokban található. Ezen lakásállomány közel 60 %-a alacsony komfortfokozatú, nem megfelelő lakhatási körülményeket jelent. Az interjúkból az is kiderült, hogy jelenleg 480 lakás van, de sok a szükséglakás. A szegregátumok egy részében nincs bevezetve a víz és a gáz.

A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya az 1 és a 2 szegregátumokban igen magas.

A KSH a szegregátumok közelében veszélyeztetett területet is kijelölt, szintén 3 területen. A lakosság 65 %-a él ezeken a területeken.

A fejezet célja, fő következtetései

Következtetés a településre jellemző területi szegregáció jellegének és mértékének tekintetében:

- az egész település szegregátum;

- **a településen belül a szegregált részek a település nagyobb részét teszik ki;**
- településen belül a szegregált részek a település jelentős hányadát, de kevesebb mint felét teszik ki,;
- településen belül csak kisebb szegregált részek vannak;
- a szegregátum a fő településtesttől távolabb, elkülönült településrészként helyezkedik el;
- nincs szegregált rész a településen.

1.3 Lakhatással kapcsolatos fejlesztések (fél oldal)

A fejezet tartalma

A településen történt lakhatással kapcsolatos fejlesztések, amelyeket az elmúlt 10-15 évben valósítottak meg, külön hangsúllyal a 2014-2021 uniós programozási időszak EFOP telepprogramjára, esetleg az előző időszak TÁMOP telepprogramjára. A megvalósított programok eredményei (új, felújított lakások, bérlakások elosztásának módszere: milyen célcsoportoknak, milyen kiválasztással). A lakhatási körülmények javítását célzó szoft programokkal kapcsolatos vélemények feltárása is szükséges.

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv ÉMOP – 4.2.2. támogatási rendszeréhez benyújtott „Farkaslyuki Általános Iskola akadálymentesítése” című, ÉMOP-4.2.2-2007-0269 jelű pályázatot a Regionális Fejlesztési Programok Irányító Hatóság 19 405 622 Ft összegű támogatta.

Képzések biztosítása, pályázati lehetőségek felkutatása **EFOP-1.6.2-16-2017-00045** Szegregátumokban élők helyzetének javítása Farkaslyuk Községben(ESZA), alap kompetencia fejlesztés, település karbantartó, intézmény takarító. együttműködés a kormányhivatalokkal, közfoglalkoztatottak képzése

EFOP-2.4.1-16-2017-00110, Szegregátumokban élők helyzetének javítása Farkaslyuk Községben (ERFA), **EFOP-1.6.2-16-2017-00045** Szegregátumokban élők helyzetének javítása Farkaslyuk Községben(ESZA) Szegregátumokban szolgáltatási pontok (2 új szolgáltató pont, 1 új csillagpont kialakítása), önkormányzati tulajdonú ingatlanok (13 szociális bérlakás) felújítása, integrált lakókörnyezet bővítése.

A projekt lezárult, ennek keretében 13 szociális bérlakást adtak át, ezekben már élnek családok. A kiválasztás nagyon nehezen ment, mert bár az önkormányzatnál közel 100 lakásigénylés áll benn, de amikor a költségeket meghallották a kiválasztott családok, visszaléptek a pályázattól – szociális munkás elmondása alapján. A rezsin kívül itt a bérleti díj mindössze havi 10 E Ft, ez is akkora teher, hogy a lakosság célcsoportja számára nem vállalható. Ezekben a lakásokban van bevezetve víz, de vegyes tüzelés van (cserépkályha és sparhelt) .

Bölcsőde létesítése (ideiglenes megoldásként Biztos Kezdet Gyerekház működtetése pályázat keretében: **EFOP-1.4.3-16-2017-00068** Biztos Kezdet Gyerekház kialakítása Farkaslyuk Községben, **EFOP-2.1.2-16-2018- 00056** Biztos Kezdet Gyerekház Infrastrukturális Hátterének kialakítása Farkaslyuk Községben.0-3 éves korú gyermekek és szüleik számára biztosítja a képességeik és készségeik fejlesztését együttműködve a helyi óvodával. Ennek folytatását nagyon támogatják.

A fejezet fő következtetései

A fejezet célja, hogy feltárja a lakhatási szegénység enyhítését célzó fejlesztésekkel kapcsolatos tapasztalatokat elsősorban a település vezetés oldaláról, mivel ezek a tapasztalatok alapvetően meghatározhatják, hogy az önkormányzat hogyan áll hozzá a jövőbeli hasonló célú fejlesztésekhez. Fontos lehet rávilágítani arra, hogy a pozitív vagy negatív tapasztalatok mögött milyen okok állhattak.

Komplex telepprogramok zajlottak a településen – lsd. fenn

1.4 Az önkormányzat perspektívája és szerepvállalási készsége a programban (fél oldal)

A fejezet tartalma

Együttműködő, nem együttműködő, mennyire támogatja a településen belüli mobilizációt (szegregátumból kifelé, ha releváns) illetve a településről történő kifelé mobilizáció blokkolásához fűződik-e valamilyen érdeke? (pl. gyerekszám csökkenése a helyi intézmények működése miatt kockázatos, településüzemeltetéshez kapcsolódó közmunka, egyéb függőségi rendszerek)

Az önkormányzat rendkívül együttműködő és támogat mindennemű fejlesztést a községben, mert célja a jelenlegi lakónépeség életkörülményeinek javítása és a népesség megtartása. Ugyanakkor elmondták, hogy most már nehéz olyan családokat kijelölni, akik képesek élni a lehetőséggel és fizetni a minimális díjat is.

Azok a családok, akik a javasolt közel 10 lakóházba költöznének, már felvették a Babaváró hitelt és a falusi CSOK-ot, abból saját házat tudtak építeni.

Tehát a családok biztonságos kijelölése nehézkes lenne.

Talán a felújítás lenne célszerű, ill. a szükséglakások komfortfokozatának emelése, a lépcsőzetes költöztetés megvalósítása.

A fejezet fő következtetései

Következtetések az önkormányzat együttműködési készségét illetően:

- a bérlakásfejlesztéseket az önkormányzat alapvetően elutasítja;
- a bérlakásfejlesztésekkel szemben erős fenntartásai vannak (mivel eredendően konfliktusforrást lát benne), de ha kontrollálhatja, hogy hol és kik számára valósul meg, illetve a település egésze számára is látja az előnyét, akkor esetleg érdekeltté tehető benne;
- **a bérlakásfejlesztéseket támogatja, a lakáskörülmények javításának és a településfejlesztésnek az eszközét látja benne.**

2 A lakosság helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Foglalkoztatottság és jövedelmek szintje a célcsoport tekintetében: milyen típusú munkákat végeznek (közfoglalkoztatottság, alkalmi/idénymunkák, hetelés, stb.), milyen jövedelemért, ezekben körülbelül hány fő érintett. Legfőbb szociális problémák (élethelyzetek, devianciák, eladósodottság, uzsora, perspektívák, mely szolgáltatásokhoz nem férnek hozzá, nem megfelelő minőségű szolgáltatások). Családok szociális helyzetük szerinti besorolása.

Farkaslyukon a szociális helyzet lényegesen rosszabb, mint azt korábban gondoltuk. Az előregedés, atomizálódás, az eladósodás összefonódó kölcsönhatása egyre erőteljesebben jelentkezik. Ma már láthatóvá vált, hogy a rezsihátrálékosok, az adósságcsapdába kerültek száma hónapról hónapra nő. A hátrányos helyzetű családok beáramlása kis mértékben de meg növekedett. A bűnözés és a drogprobléma erőteljesen jelen van.

A Farkaslyuki Bányaüzem ismételt bezárása után (2016) a településen maradt vállalkozások létszáma nem tudták pótolni a megszűnő munkahelyeket, így nagyon sokan kényszerültek vállalni a nyugdíjazást – rokkant nyugdíjat -, a szülői háztól való távoli munkahelyet, az idényjellegű munkákat. Ez az egzisztenciális bizonytalanság nagymértékben befolyásolta a családi nevelést. A feszült légkör, a sok helyen minimális jövedelem, nem teszi lehetővé a nyugodt tanulási háttérrel.

A településen mindig magas a munkanélküliek aránya, 20-30 % körül stagnál. A munkanélküliek körében az elmúlt 10 évben nem változott az iskolai végzettségre vonatkozó jellemző, tehát állandó a 8 osztály alatti végzettséggel rendelkezők száma, közben folyamatosan csökken a 8 osztálynál magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya. Alapiskolai végzettséggel tehát az elhelyezkedés könnyebb lenne, ennek ellenére nem motiváltak az iskolai végzettség, vagy szakképzettség megszerzésére.

A bánya bezárása óta rohamosan nő a mélyszegénységben élő emberek száma. 2017-ben 500 főt becsült meg az önkormányzat, amelyből 480 fő roma származású.

Rendkívül magas a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek száma, és ezen belül pedig azon gyermekek száma, akiknek a szülei nyilatkoztak halmozottan hátrányos helyzetükről.

- Az önálló gyermekjóléti szolgáltatást 100 %-ig roma származású vette igénybe az elmúlt évben. Farkaslyukban jelenleg rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül 540 gyerek, ebből hátrányos helyzetű 117 fő, halmozottan hátrányos helyzetű 416 fő.

A család szükségletrendszere többnyire nem elég differenciált, nem kapcsolódik a gyermek életkori sajátosságainak megfelelő szükségletrendszeréhez. A szükségletek kielégítésének módja nem rendszeres, gyakori a következetlenség. A gyermekeknek így nincs lehetőségük arra, hogy az igényeik kialakítását célzó helyes magatartásformákat, szokásokat kialakítsák magukban. A szülők között vannak olyanok, aki szinte semmiben nem korlátozzák gyermekeiket, nem gátolják meg bennük a helytelen magatartási szokások kiépülését, rögződését. A cigánygyermekek erősen azonosulnak otthoni környezetükkel

Óvodánkba és iskolánkba sok alacsony jövedelmű családból származó gyermek, diák jár, szülei alacsony iskolai végzettségűek, szakképzetlenek és munkanélküliek. Gyermekeink, tanulóink motivációs szintje alacsony, sok a tanulási nehézséggel küszködő. A szülők többsége nem ismeri a hatékony nevelési, tanulási és kommunikációs technikákat, valamint az önismeret fejlesztésének lehetőségeit. Gyermekeink, tanulóink otthonról nem kapják meg azt a pozitív mintát, amely hozzájárulhat a megfelelő tudás és neveltségi szint eléréséhez, valamint az óvodai és iskolai közösségbe való zökkenőmentes beilleszkedéshez. A családok nem tudják biztosítani gyerekeiknek a nevelés és tanulás, valamint az egészséges személyiség-fejlődés feltételeit. Szakképzetlenségük folytán a szülők a pályaválasztásban sem tudnak segíteni. A magatartási problémák kialakulásában fontos tényező, hogy a gyerekek az otthoni körülmények között nem tudják hasznosan eltölteni szabadidejüket. Nem ismerik az önálló ismeretszerzés lehetőségeit, keveset olvasnak. A családok életmódja rendszertelen, egészségtelenül táplálkoznak, veszélyt jelentenek a káros szenvedélyek, a dohányzás, alkohol és a drog. A tankötelezettség 16 éves korra való leszállításával valószínűsíthető, hogy csökken a továbbtanulók száma. Magas a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók száma. Az egész napos oktatás hiánya az általános iskolában.

Bár a bűnözés visszaszorult a falopás, az áramlopás most is jellemző. A vasazásból élő családok a törvény szigorítása miatt visszaesett – korábban a síneket és a csatonafedelet, de még a villanyoszlopot is szétszedték némi fém-hulladékért.

A drog – leginkább olcsó formában a fiatalok körében jelen van.

Az uzsora nem jellemző, az visszaszorult.

A faluban éhezés nincs, a családok segítik egymást, és az önkormányzat – ahol sok roma származású ember alkalmazott – tudja és ismeri a családokat, segít a megoldások megkeresésében, nagyon támogató.

A szociális tüzifa és szén osztása megszűnt a településen. A barnakőszén nagyon jó minőségben elérhető, bár többször előfordul, hogy az emberek életük kockáztatásával „vakond” módszerrel a természetből lopják a szenet és azzal fűtenek.

Hajdan Farkaslyuk kiváló közösségi életet élt, kiváló infrastruktúrával, gondozott házakkal, jó jövedelemmel. Az itt élő bányászok és családjaik jó módon, kölcsönös megbecsülésben, szakmájuk mély tiszteletével és szeretetével éltek.

A bányák bezárása mentálisan és gazdaságilag is megterhelte, megnyomorította a lakosságot. Ugyanakkor ma is élnek a településen olyan idős bányász nyugdíjasok és özvegyek, akik nagyon jó

nyugdíjjal rendelkeznek, de elszigetelődnek, elmagányosodnak. Számukra IDŐSOTTHON létesítése fontos lenne, ami vonzerő is lehetne, bevételt jelentene a falunak, mert a csodás környezet, jó levegő és gondoskodó idősothton ide vonzana másokat is.

A fejezet következtetései

Családtípus	Családok száma
<u>Teljes nyomorban élő családok</u> : hosszabb távon is intenzív segítségre szoruló, alapvetően nincs munkaképes tagja a családnak, a család súlyos problémákkal küzd, tartós betegség/szenvedély-/mentális betegség jelen van. Teljes nyomorban élő család, akár magasfokú eladósodottság is jellemzi a családot. Ha van gyermek a családban, szülői kompetencia súlyosabb hiánya jelenik meg.	50 %
<u>Minimális önfenntartó képességgel rendelkező családok</u> : megélhetési gondokkal küzdő család, de van olyan tagja, aki valamilyen szintű munkát végez, akár alkalmi/idénymunkát, akár közfoglalkoztatásban vesz részt. A gyerekekről alapvetően gondoskodnak. Fejleszthető a család munkaerőpiaci részvétele.	30 %
<u>Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok</u> : viszonylag rendszeres munkával és jövedelemmel rendelkező család, ami nem feltétlenül jelent bejelentett munkából származik. Kiegyensúlyozottabb, rendszeres életvitellel rendelkeznek. Gyermeknevelési kompetenciáik viszonylag jók. Munkaerőpiaci részvétel fejlesztésére itt is szükség lehet.	20 %

3 A lakásállomány helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Épületek állapota, az életveszélyes, illetve kritikus állapotú házak számossága, aránya a településen, illetve a szegregátum(ok)ban. Tulajdonviszonyok elsősorban a segítségre szoruló családok körében (legális tulajdonviszonyok, mennyire jellemző albérlés, uzsora bérlés, szívességi lakáshasználat), ezek mértékének becslése. Lakásúrsági viszonyok vizsgálata (a statisztikai adatok és a valós helyzet összevetése). Üres ingatlanok, illetve megvásárolható ingatlanok (ház, telek) száma (kapcsolódóan az üres ingatlanok tulajdonosi viszonyai, tehermentesek-e, ténylegesen megvásárolhatók-e).

A 3 szegregátum területén és a veszélyeztetett övezetben található a lakásállomány közel 50 %-a, tehát a valós helyzet a KSH adatoknál jelenleg rosszabb helyzetet mutat.

Az eladósodás miatt a házak állaga romlik, az egyébként is romos, alacsony komfortfokozatú lakások felújítása már csak pályázatból képzelhető el, önerőből sajnos nem.

13 szociális bérlakás felújítása történt meg az EFOP komplex telepprogram lezajlásával, de több felújításra is szükség lenne. A lakások nagy részében nincs bevezetett víz és az áramszolgáltatás is szünetel, időnként lopják az áramot a lakosok. Sok gyermek él lakhatási szegénységben.

A 2016-os években a bánya ismételt bezárása után folyamatosan csökkent a lakónépesség száma. A település lakónépesség számában bekövetkezett csökkenés sajnos nem okozhat senkinek meglepetést. Azzal, hogy megszűnt a Farkaslyuki Bányaüzem az itt élőknek a jövőképe is megszűnt egyben. A bezárás után államilag nem lett kompenzálva a munkahely. A fiatalok elköltöztek, mert a tulajdonuk fenntartására nem tudtak megfelelő pénzügyi forrást biztosítani. Olyan településeket kezdtek el keresni, ahol megélhetésük biztosított volt. A községben nagy százalékban maradtak az alacsony végzettségűek, a „kényszernyugdíjasok”, az idősek és a nők. A folyamatos munkanélküliség odavezetett, hogy egyre jobban felérték a tartalékokat, és először a szegénység kategóriába sorolhatóak lettek. Majd mára mélyszegénységi körbe tartoznak. A megoldást mindannyian tudjuk: munkahelyek kellene! A munkahellyel megnövekszik az igény a lakások újbóli hasznosítására, illetve ismét mobilizálható vagyontárgyak lennének, és nem kellene tartani a szegregátumok kialakulásától. Az önkormányzat hatalmas erőfeszítések árán eddig még meg tudta akadályozni a telepszerű területek kialakulását, de a folyamatos munkanélküliség és pénztelenség hozzájárult az elégtelen lakókörnyezet kialakulásához így szegregációk jöttek létre.

Jelenleg nincs külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakásunk. A belterületen lévő lakásokban lakók a térséghez viszonyítottan minőségi közszolgáltatásban részesülnek, bitumenes úton, vezetékes ivóvízzel ellátva, 65 %-os szennyvízellátottság, optikai kábelen jut el kábel televíziós-, és internet szolgáltatás. Heti rendszerességgel elszállítják a szilárd kommunális hulladékot.

Vannak üres telkek és eladó, romos házak is, bár a tulajdonviszonyok tisztázatlanok, az önkormányzat megtalálja a megoldást.

A Szilásváradi úton jelenleg 4-5 eladó ház is van.

A FETE felmérés közel 9 bérlakás építését javasolja.

A fejezet célja, fő következtetései

A szegregátum és veszélyeztett területekre koncentrálni, ill. a szétszórtan elhelyezkedő, elhagyott házak tekintetében:

Lakástípusok (a lakott lakások tekintetében):	Lakások száma
életveszélyes házak	50
jelenleg nem életveszélyes, de kritikus állapotú házak, amelyeket nem érdemes felújítani	150
nem életveszélyes, de rossz állapotú házak, amelyek felújítással még egy időre lakhatóvá tehetőek (kb. 10 év),	200
jobb állapotú házak, amiket érdemes modernizálni	80

4 A lakhatási beavatkozási terv

4.1 A lakhatási szegénység fő problémái (1 oldal)

A fejezet tartalma

Legfőbb lakhatási problémák és azok statisztikai adatok és becslések alapján való nagyságrendjének összegzése a szegregációt, a közmű ellátottságot (közmű elérhetősége, közműszolgáltatásokból kikapcsolt lakások), a lakásállomány javítását, a tulajdonviszonyok rendezetlenségét, az eladósodottság problémáit is érintve.

Közművek nincsenek bevezetve a szegregátumba, kivéve a villanyt, de az sok helyen tartozás miatt kikötötték. Nagyon fontos lenne a kártyás megoldás.

Vizet a közkútról hordanak, valaki még illegálisan slagot is köt a közkútra.

Eladósodás jellemző, ami a közműtartozás és fogyasztói, telefonhitelekéből származik. Rendkívüli problémát okoz az ÉMÁSZ-ELMŰ vállalat monopol helyzete, rugalmatlansága, ami miatt a kikötött villanyt azokba a családokba sem tudják visszatenni, akik már tudnának törleszteni.

Fiatalon sok gyermeket vállaló, analfabéta, hh-s, roma szülők magas száma jellemzi a települést.

Születésszabályozás teljes hiánya jellemző a szociális munkás szerint, amire az EFOP projekt keretében is tettek oktatási-nevelési kísérleteket, de sajnos a megélhetés miatt vállalnak sokan több gyermeket is. Életcél a szociális támogatásból történő megélhetés.

Igénytelen, koszos, elhanyagolt környezet.

Közel 600 gyermek hh-s, veszélyeztetett körülmények között él.

Zsúfolt családok élnek, több generáció és állandó vándorlás figyelhető meg a szegregátumokban.

Egészségtelen, komfort nélküli lakókörnyezet.

Azok a családok, akik a javasolt közel 10 lakóházba költöznének, már felvették a Babaváró hitelt és a falusi CSOK-ot, abból saját házat tudtak építeni.

Tehát a családok biztonságos kijelölése nehézkes lenne.

Talán a felújítás lenne célszerű, ill. a szükséglakások komfortfokozatának emelése, a lépcsőzetes költöztetés megvalósítása.

Az önkormányzat kifelé történő mobilizálást nem támogatja. Farkaslyuk település önállóvá szeretne válni, ezért szüksége van a lakosságszámra is, tehát ez nem perspektíva.

Család-lakáshelyzet mátrix: elsősorban a segítségre szoruló családokra koncentrálva

Családtípusok Lakástípusok	Teljes nyomorban élő családok	Minimális öfenntartási képességgel rendelkező családok	Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok	Adott lakástípusban a család helyzete szerint beazonosított családok száma összesen	Az adott lakástípusba tartozó családok száma összesen
azonnali életveszélyt jelentő lakás	10	10	0	20	20
rossz lakásállag, még nem életveszély, de nem érdemes rajta semmit csinálni	5-10 vagy üres	30	0	40	40
nagyon rossz állagú, de valami felújítással még egy ideig lakhatóvá tehető (5-10 év)	12 panel	5-8	8-10	kb. 30	kb. 30
olyan lakás, amit érdemes felújítani, modernizálni	0	30	20	50	50
Adott családtípusban a lakhatási helyzet szerint beazonosított családok száma összesen	30	80	30	140	140
Az adott családtípusba tartozó családok száma összesen	30	80	30	140	140

4.2 Fő beavatkozási irányok kijelölése és prioritizálási szintek leírása (2 oldal)

A fejezet a feltárt problémák mentén megfogalmazza a lakhatási szegénységet enyhítő beavatkozások körét és a szükségletek alapján mutatkozó nagyságrendjét függetlenül attól, hogy jelenleg melyik beavatkozáshoz milyen szintű forrás áll rendelkezésre. A beavatkozások tehát diagnózis alapúak és nem csak az RRF által lehetővé tett intézkedésekre koncentrálnak, hanem mindazokra, amelyek a helyi szükségletfeltárás alapján elengedhetetlennek mutatkoznak a lakhatási problémák csökkentése érdekében. A beavatkozások kialakításánál érvényesíteni kell a beavatkozások egymásra épülésének szemléletét, tehát meg kell fogalmazni azokat a szoft programokat is, melyek a megalapozzák a lakhatás fizikai körülményeit javító beruházásokat.

A lakhatási viszonyok javítását célzó beavatkozások megalapozása érdekében az alábbi beavatkozások szükségesek:

- **Eladósodottság kezelésének kiterjesztése:** a már folyó adósságkezelési programtöbb családot szükséges bevonni, ennek érdekében első lépésként a családokban tudatosítani kell a probléma súlyát, az adósságok törlesztésének előnyeit, és együttműködővé kell tenni a családokat e téren. Fokozatosan fel kell mérni, hogy hány család érintett az eladósodottság problémájában, illetve közülük potenciálisan hány tehető együttműködővé.
- **Együttműködés megkeresése a szolgáltatókkal - ÉMÁSZ**
- **A kártyás lehetőségek elősegítése** – szociális munkás segítséggel, mert a célcsoport nem képes a saját érdekeit érvényesíteni, ügyeket intézni sem.
- **Tulajdoni jogviszonyok rendezése:** szükséges megkezdeni a jogviszonyok rendezését, ezzel kapcsolatban jogi tanácsadást kell nyújtani a családoknak. Először azokra a családokra kell koncentrálni, melyek potenciálisan bevonhatóak a lakhatási programokba, de a tulajdonviszonyok rendezetlensége ennek akadályát jelenti.
- Az önkormányzat fontos feladatai között szerepel a gyermekvédelemmel, nők bántalmazásával, a családon belüli veszélyeztető tényezők feltárásával, a környezeti veszélyeztető tényezőkkel kapcsolatban **felvilágosító előadások** szervezése. Az egészség megőrzését, betegségek korai felismerését célzóan egészségnapokat kellene szervezni.
- **Foglalkoztatás javítását célzó program:** leginkább olyan kapcsolatok felkutatása, toborzónapok megszervezése, amivel a helyi aktív munkavállalók munkahelyi mobilizációja megoldott lenne. Munkahelyi autóbuszok, falubusz, műszakos járatok stb.

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele - az egyenlő hozzáférés biztosításán túl - olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik a meglévő hátrányaikat és javítják óvodai, iskolai sikerességüket. **Családi mentorok**, tutorok segítségére szorulnának a fiatalok.
- **Tanodaprogramok**, fejlesztések, prevenció a fiatalabbak körében. Tanulási körülmények biztosítása, tehetséggondozás, fejlesztés, továbbtanulási tanácsadás és intenzív segítség.
- **Védőnői szolgálat és gyermekorvosi szolgálat** gyakoriságának emelése. Gyermekjóléti szolgálat, fejlesztés, 0-3 évesek ellátása legközelebb Ózdon biztosított.
- Az EFOP-3.9.2-16-2017-00020 pályázat keretében 2 éven keresztül életvezetési tanácsadó foglalkoztatására kerül sor, akinek feladata az óvodai rendszerben résztvevő gyermekek és szülei hosszú távú egészséges életmódra való felkészítése közösségi foglalkozások keretében, a helyi általános iskolában megvalósuló projektek szintén kiemelt figyelmet fordítanak a helyes táplálkozás megismertetésére, valamint a megfelelő higiéniai ismeretek átadására. Probléma: amíg a lakhatási körülmények nem rendeződnek (víz, villany, fűtés hiánya), addig az intézményi keretek között történő beavatkozások minimális megtérüléssel számolhatnak.
- Szociális ágazat fejlesztése, mint bevételi forrás: A bányák bezárása mentálisan és gazdaságilag is megterhelte, megnyomorította a lakosságot. Ugyanakkor ma is élnek a településen olyan idős bányász nyugdíjasok és özvegyek, akik nagyon jó nyugdíjjal rendelkeznek, de elszigetelődnek, elmagányosodnak. Számukra IDŐSOTTHON létesítése fontos lenne, ami vonzerő is lehetne, bevételt jelentene a falunak, mert a csodás környezet, jó levegő és gondoskodó idősothton ide vonzana másokat is.

Bérlakásfejlesztés tekintetében:

- **Krízislakások kialakítása:** szükséges a településen néhány olyan krízislakás kialakítása, ahová az életveszélyes lakhatási helyzet és súlyos családi konfliktusok esetén családok elhelyezhetők. Ilyen család több is lenne, de nem képesek a bérleti díj fizetésére. Kb. 10 ilyen lakás szükséges lenne.
- **Bérlakások kialakítása a településen belül mobilizálható családoknak:** a viszonylag jobb jövedelmi helyzetű, rendszerezett életvitellel rendelkező

családok lehetnek az elsődleges célcsoport, köztük is azok a fiatal családok, akik szüleiknél túlszűfolt lakásban élnek. A településvezetés is azon családok mobilizációját támogatja a településen belül, ahol a szülők rendszeres munkaviszonnyal rendelkeznek. A falusi CSOK és Babaváró hitel felvétele a potenciális családok számára jelentősen csökkentette.

4.3 Bér lakásfejlesztés beavatkozási terve (3-4 oldal)

Ez a fejezet már „csak” a bér lakásprogramra fókuszál és annak nagyságrendjének, céljainak és célcsoportjainak, illetve javasolt megoldási modelljének konkretizálását szolgálja. A fejlesztések nagyságrendjét a feltárt szükségletekből kiindulva kell meghatározni. A szükséglet alapján meghatározott fejlesztések nagyságrendjét a Kézikönyvben meghatározott szempontok szerint lehet korrigálni.

A bér lakásfejlesztés nagyságrendjét helyben módosító tényezők:

település közlekedési összeköttetései	nem megközelíthető az autópálya, rossz utak, gyér tömegközlekedés. Most épülő kiváló aszfaltút jó lehetőséget ad.
helyi gazdaság fejlesztését szolgáló beruházások megléte	szinte nincs gazdaság, egy üzem van
helyben elérhető eladó és felújítható ingatlanok köre	12 családos panel 2. sz. szegregátumban 5-8 romos ház felújítása Idősek kihalása után a családi ház megvétele
közműinfrastruktúra	részben elérhető, több kikötött ház
megvásárlandó ingatlanok tulajdonviszonyai	rendezetlenek
uzsora	nem jellemző
iskola, szociális szolgáltatások elérhetősége	biztosított, de a szolgáltatások egy része Ózdon érhető el (5-8 km)
szegregátumok relatív mérete a településen	3 szegregátum + 3 veszélyeztetett terület egyben. Több, mint a település 50 %-a, a lakosság 60%-a él itt.

A bér lakásfejlesztés településhatárokon kívülre történő mobilizálás nagyságrendjét módosító tényezők:

településvezetés érdekelt a lakosság megtartásában	igen
konfliktusok a küldő és befogadó települések között (családi szint)	nem ismert

ellenállás a fogadó településeken a roma családok ellen	nem fogadják szívesen az elvándorlókat
szegregátumok potenciális áthelyeződése a fogadó településen	nem ismert
helyi növekedés centrum (munkahely konkrét település)	Ózd, Eger, Kazincbarcika, Miskolc, Budapest
családok társadalmi kapcsolatrendszerének összetétele	szoros
céltelepülés árszínvonala(alacsony, magas)	alacsony

A ténylegesen megvalósítható bérlakásfejlesztések megbecslése:

Bérlakásfejlesztések:

A potenciális célcsoportból a megvalósító szervezet szerint csak olyan családok tudnak ténylegesen élni a bérlakásfejlesztések adta lehetőséggel, akik megfelelően ösztönöztek és együttműködők, illetve van esély arra, hogy azzá tehető, továbbá rendszeres munkával és viszonylag magasabb jövedelemmel rendelkeznek. Figyelembe véve a 4 éves megvalósítási időszakot (a terv elkészítéséhez képest), az alábbi nagyságrendek vállalása lehet reális:

- településen belüli mobilizáció: teljes időszakban 9 család, ami egyben **9 bérlakás létrehozását jelenti a településen**

Indoklás:

Az előzetes felméréseket, valamint interjúkat összevetve, a térségben dolgozó valamennyi szakember véleményére alapozva született a javaslat.

Bérlakás beavatkozások tervezését segítő mátrix: igények és lehetőségek szerint kialakítható megoldás típusok

	Településen belül meglévő lakás	Új lakásépítés településen	Mobilizáció (településen kívüli lakás)	Összesen
Lakottan veszi meg a program a család lakását és felújítja (a család benne marad)	12			12
Üres lakást vesz a program				
A létrehozott bérlakásba olyan család költözik, akinek a megszűnt a lakhatása (lebontják, kilakoltatták)	5	5	0	10
Túlzsúfolt lakásból szétköltöző család költözik be	3	0	0	3
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, de a program nem veszi meg a lakást	0	0	0	0
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, és a program megveszi a megüresedett lakást	n.a.	0	0	0

Összesen	8	5	0	13
----------	---	---	---	----

4.4 Opcionális kiegészítő fejezet

Amennyiben a beavatkozási terv megvalósításában fontos további szervezeti együttműködés, vagy olyan, kifejezetten a településre jellemző kockázatok társulnak hozzá, amelyeket a fenti tematikus fejezetekben nem lehetett körbejárni azt ebben a kiegészítő fejezetben lehet megtenni.